

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.

Correspondențele sînt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.

Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Românii înaintea Congresului european.

La locul dintău a nrlui ultim „Tel. rom.” a fost împărțit după „Pester Lloyd” cuvîntările rostite de reprezentanții României în fața congresului din Berlin. Sîntem acuma în favorabila poziție a puté presenta cetitorilor noștri în text autentic, precum îl aflăm în „Pressa” din București:

Actele și discursurile plenipotențiarilor A. S. principelui Carol I al României.

Berlin, 12 (24) Iunie, 1878.

Altefei Sale Principelui de Bismarck, Președinte al Congresului.

Domnule Președinte!

Subsemnații, spre a da urmare cererei ce și-au luat libertatea a adresa Altefei Văstre, la data de 1/13 curent, au onore a ve presenta, spre a fi supus înaltei adunări presidată de Altefa Văstră, alăturatul memoriu, în care se află resumate puncturile ce România solicită a fi primite de Europa, întru ceea ce o privește pe densa.

Esprimând din nou speranța că nu se va lua vre-o deciziune în privința României, mainainte ca subsemnații, plenipotențiar ai Înălțimei Sale Domnitoriului Carol I, să fie ascultați, venim a ruga pe Altefa Văstră a bine voi să primescă expresiunea premoită a simțimintelor de prea înaltă considerațiune și de prea adânc respect, cu care avem onore a fi ai Altefei Văstre etc. etc. (Subscriși): I. C. Brătianu, M. Cogălnicenu.

Berlin 1/13 Iunie 1878.

Altefei Sale Principelui de Bismarck, Președinte al Congresului

Altefa!

Subsemnații, miniștri ai înălțimei Sale Principelui României, avându-și deplin împuternicirile sale, au onore a se adresa către Altefa Văstră, spre a o ruga ca să supună la Escelențele Lor Plenipotențiarilor Marilor Puteri, a lor cerere, de a fi admiși în sinul Congresului, spre a espune și apăra acolo drepturile țerei lor.

Subsemnații, basați pe spiritul de dreptate și pe buna voință cu care Europa s'a arătat pururea către România, cutază a spera că Marile Puteri vor binevoi a 'i asculta, mainainte de a delibera asupra intereselor românesci.

Rugăm pe Altefa Văstră să binevoiescă a primi omagie adâncului respect cu care avem onore a fi ai Altefei Văstre prea plecați și supuși servitori.

(Subscriși): I. C. Brătianu, M. Cogălnicenu.

(Urmază Memoriul: veți-'l în „Tel. rom” Nr. 71.)

Escelențelor lor domnu Brătianu și domnu Cogălnicenu etc. etc. etc.

Principele de Bismarck, cancelar al Imperiului, conformându-se unei decisiuni a Congresului luată în ședința de astăzi, are onore a înscința pe Escelențele lor d. Brătianu și d. Cogălnicenu, miniștri ai Înălțimei Sale Principelui Carol al României, că Congresul stă gata a asculta, în ședința hotărîtă pe Luni, 1 Iuliu (la 2 ore), comunicațiunile ce Escelențele Lor ar avé a 'i face din partea guvernului lor.

Berlin, 29 Iunie 1878.

Congresul din Berlin.

Ședința din 19 Iunie, 1 Iuliu 1878.

Cuvintele rostite de domnul Cogălnicenu, ministru al afacerilor străine al României.

Domnilor plenipotențiar!

Mai înainte de toate ținem a mulțami Congresului din tot sufletul că a bine voit a asculta pe delegații români, în momentul de a desbata asupra României. Acesta e un titlu adus de Europa peste cele ce de mult încă i-au atras recunoștința națiunei române și acastă unanimă dovadă de bunăvoință ne pare a fi un fericit augur pentru succesul cauzei ce sîntem chemați a apăra dinnainte Domniei-văstre.

Nu ne vom mai oprî asupra evenimentelor în cari ne am aflat duși ca prin nevoile unei forțe majore. Vom trece asemeni, cu tăcere și asupra faptelor militare la cari am luat parte, și asupra faptelor diplomatice la cari parte nu ni s'a făcut. Am avut ocașiune mai dinainte a constata că periodul

tractărilor ne-a fost mai puțin priincios de cât norocul armelor.

Ne vom mărgini dar a espune drepturile și dorințele țerei noastre, pe basa resumatului presintat în Memoriul ce am avut onore de a supune de curînd Congresului.

I.

Noi credem că, după dreptate, nici o parte a teritoriului ei actual nu trebuie să fie deslipită de România.

Reînapierea unei părți din Basarabia către principatul Moldovei, prin tractatul de la 1856, a fost un act de dreptate din partea Europei. Căci trunchierea de la 1812 nu putea să se îndreptățescă nici prin faptul nici prin dreptul de cucerire.

La 1812, Basarabia făcea parte dintr'un principat a cărui autonomie fusese solemn mărturisită de toate tractatele ce se încheiasse mai înainte între Imperiile Rus și Otoman. Mai cu samă tractatul de la Ciuc-Cainardji recunoscuse Domnilor Moldovei, și țerei Românesci calitatea de suverani și stabilise că Basarabia face parte din Moldova.

Așa dar ea are o țără românescă, cu înștițuiri și legi românesci, foarte lămurit păstrate de Majestatea Sa Împăratul Alexandru I. Acest respect al vechiei naționalități era formulat în scriptul imperial care confirmă organizațiunea administrativă și judecătorească a acestei provincie în urma alipirei sale de Rusia, fără ca să se facă acolo cea mai mică deosebire între Basarabia de jos și cea de sus.

S'au cercat unii de a conchide că Basarabia era un ținut turcesc sau tatar din unicul fapt că otomanii țineu trei cetăți într'ênsa. Dar istoria țerei Românesci presintă și ea o anomalie de același fel; cetăți turcesci au fost mult timp și într'ênsa; nu ese însă dintr'acastă că țera românescă să fi fost vre-o dată țără turcescă.

Nici la 1878, precum nici la 1812, nu se pôte cere României Basarabia pe basa unui fapt sau unui drept de cucerire. Ea aparține unui principat pe care însași Rusia, în tot cursul ultimului seu rebel cu imperiul turcesc, l'a privit și l'a tratat ca pe stat independent și aliat.

De altmîntrelea, chiar dela începutul campaniei, Rusia a încheiat cu România o

convențiune prin care i-a garantat foarte lămurit integritatea actuală a teritoriului românesc.

Acastă garanță se ceruse și se acordase atunci pe când nu era cestiune decât despre trecerea armatelor imperiale prin România. S'ar fi creșut că are să se întemeieze cu mult mai bine în ziua când, la chemarea însași a Rusiei, concursul națiunei române devenia mai pozitiv și se prefăcea într'o efectivă cooperațiune militară, într'o complectă alianță. Într'adever, oștile noastre au combătut alături cu trupele rusesci. Dacă acăsta nu este un titlu spre a ne cresce, apoi de sigur nu este nici unul spre a ne scăde.

În lipsă de ori-ce alt drept, convențiunea dela 4/16 Aprile 1878, care pörtă subscrierile și ratificațiunile cabinetului imperial, ar fi de ajuns spre a ne păstra o regiune însemnată a Dunărei, cu care e legată foarte strîns prosperitatea comercială a României.

S'a învocat, spre a susține retrocedarea Basarabiei, amintiri de glorie și de izbândi militare. Dar, într'un așa lung șir de resboie, armatele rusesci s'au distins pe multe câmpuri de bătălie și și-au preumblat gloria până sub zidurile Adrianopolei. Și cu toate acestea, nu li se recunoșce un drept de proprietate asupra regiunei Balcanilor.

S'au mai pus înainte și considerațiuni de recunoștință. România scie săși împlinescă datorile de mulțamire; ea a dovedit acăsta totdeauna. Ea nuși uită nici istoria, nici numele binefăcătorilor ei; ea cinstesce, în Caterina cea Mare și în Nicolae I, pe generoșii făptuitori ai tratatelor dela Cainardji și dela Adrianopol. Dar ea își aduce totodată aminte și de toate acele sacrificii, pe cari și le-a impus pentru mărirea, izbânda și gloria Rusiei. Ea nu pôte uita, că dela Petru cel Mare până în ziua de astăzi, ea a fost, pe rînd și simultaneu, basa operațiunilor militare ale Rusiei, grănarul unde se aprovisionau armatele ei, chiar atunci când ele operau dincolo de Dunăre, și teatrul prea de multe ori ales chiar de Rusia pentru cele mai grósne sdrumicări. Ea ține minte, în fine, că la 1812 a perdut, în folosul Rusiei, jumătate din Moldova, adică Basarabia din Prut până în Nistru.

FOIȚA.

Suveniri din viața școlară.

III. Școala din Blaj.

(Urmare).

Și fiind că eu veneam la asentare, voui să osindesc pe cetitoriu ca să vină cu mine și să-mi fie mărturie.

După două sau trei zile dela sosirea mea, împreună cu tata ne-am luat toiégele și .. la asentare. În lipsa mea judele satului imi scosese din urnă aprópe cel mai mare număr. De aceia eu a trebuit să aștept până mai pe urmă, petrecînd o nópte în orașul X. la o ospétarie.

Și fiind că era asentarea, sciiți ce mi sa întimplat? Care va ghici va dobindi un mare premiu. Nu ghicesce nime? Așa dară premiul este al meu, fiind că eu sciu ce sciu, și ve spun și dvóstră: ... mi-au asentat cismele! Iată cum.

Eu eram într'o odae cu un Domn, care me luase la sine — din petrecere.

Și fiind că și eu acum eram Domn, un servitoriu ne-a luat încălțemintele și ni le-a dus să le curățe. Din nenorocire însă, după ce le-a curățit, le-a pus în un loc unde mai âmbiau și alții.

Cismele mele erau cisme ca toate cismele. Ale Dlui erau însă de așa în cât cel ce le vedea trebuia să se mire de ele ca și cel ce a vėđut mai ântâi pui de rață povățuți de găină, și să ăică:

Să fie cismă? ..

N'are turiacl!

Să fie opincă? ..

Are călcăiu!

Așa trebuie că ș'a ăis și cel ce avea chemarea să asenteze cisme, că pe ale mele le-a luat, pe ale Dlui, ca netrebnice și sărăcuțe, le-a lasat.

De aceia, diminéța, când imi era sorocul să me infățisez în aintea comisiei asentătore, era pe aci să merg descult, dacă nu s'ar fi luat tata de la cismaș la cismaș ca să le afe — innoite.

Iar cei dela asentare — de feciori — nu vreau să scie nimic de

acea, că cismele mele s'au pus să-mi iae locul .. în óste. De aceia când mi-a venit rindul, un căprariu m'a pus sub măsură și slobođindu-mi o scândură pe cap a strigat „aht und sechsig”, apoi a făcut loc unui medic mic care abia a ajuns să me măsore peste pept cu o curărușă încercată de numeri. Când mi-a luat curărușa de pe pept mesurându-me cu ochii din cap până în talpe a ăis „derék”, apoi sa uitat la curărușă și a mai ăis: „fir und draisig ain halb.” La mėsă era nesce scriitori, cari scriau toate vorbele ce se vorbeau.

Indată ce a ăis vorba asta, a început a se invirti pe lângă mine ca o óie capie, ciocănindu-me cu degetul în spate și în pept — ca o gheonóe.

Cum se invirtea el așa pe lângă mine, a mai venit un medic și m'a prins de braț, pipăindu-mi carnea — cum fac pęcărarii când caută din turmă óia ce le trebuie să o facă tocană. Apoi sau dus amindoi la mėsă, unde scriau scriitorii și au vorbit acolo cu comisia. Iar întorcându-se cel mic m'a întrebă ce sciu. „Io's ștudent” am res-

puns eu, ținénd capul sus. Atunci un colonel, care până atunci nu ăisese nici un cuvint, me întrebă despre locul unde studiez, și după ce i-am spus, m'a întrebă câte limbi sciu. Eu auđisem că pre cei cari îi inroléză îi întrebă despre procopsélă din fir în păr. Deci cređindu-me prins în ghiarele lor, mi-am ăis: să ve îmbrac, dacă ve trebuie. Apoi le-am spus că sciu latinesce, grecesce, franțuzesce, italienesce, nemțesce, ceva unguresce și limba mamei, adică românesce.

Toți se uitară unii la alții și se mirară de invětătura mea. Iar colonelul m'a întrebă: „de unde scii atâtea limbi, Dle student?” „Din studiu privat” respunsei eu. „Dar nemțesce?” — vorba noastră umbla în nemție, pe care o rumpeam cum puteam, că încă nu uitasem tot ce am fost invětăat în orașul B.

„Din carte” respunsei eu. Membrii comisiei, — cari se vede nu își inchipuiau că eu sciu atâtea latinesce de cunosc și macsima: „finis sanctificat media” — au stat nimiți privind

II.

Cerem ca pământurile României să nu fie supuse la un drept de trecere, pe cât timp va fi ocupată de armatele ruse în Bulgaria. Și într'adevăr, Dunărea și Marea presintă acestor armate cele mai înlesnite și cele mai puțin costătoare căi de transport și de comunicațiune. După atâtea încercări, România are trebuință de un repaos absolut ca să-și îndrepteze stricăciunile produse de război. Rea condițiune pentru îndeplinirea acestei lucrări reparatoare și pentru linișcirea țerei noastre ar fi umbrelele printr'ensă a unei armate străine.

III.

Ne pare că ar fi drept ca, pe baza titlurilor ei secundare, România să reîntre în posesiunea insulelor și a gurilor Dunărei, cuprinzându-se între acestea insula Șerpilor. Acestă înapoiere ar fi numai o dreptă restabilire a dispozițiilor originare prin cari marele puteri încredințase principatelor Dunărene, la 1856, paza libertății Dunării la gurile ei.

IV.

Avem temeinica speranță că România va primi dela guvernul imperial al Rusiei o despăgubire de război, proporțională cu oștirile ce dănsa a pus în mișcare. Mi se pare că este cu totul drept ca despăgubirile stipulate și obținute de Rusia, în numele diferitelor state aliate, să fie împărțite după măsura contingentului militar dat de fie care dintre beligeranți. Principiul acestei împărțiri guvernul imperial l'a recunoscut și stăruiește a-l aplica în folosul Serbiei și Muntenegrului. România este și dănsa în drept de a cere același beneficiu. În adevăr, fiind silită să fie foarte mult timp armată sa mobilizată spre a preîntâmpina împregiurări amenințătoare, ea a avut sub stăguri, atât ca armată de rezervă cât și ca oștire activă, mai mult de 70,000 oameni. Osebit de acestă ea a încercat să pierdă însemnate: orașele ei și tot malul Dunării au fost bătute de bombardări; căile sale de comunicație s'au ruit; materialul său de război s'a stricat.

Despăgubirile datorite pentru aceste feliurite daune s'ar conveni să fie raportate asupra indemnității totale ce s'a alocat guvernului imperial al Rusiei, iară modul răspunderii lor ar fi să se reguleze de congres după cum va socoti mai bine.

V.

România are deplină încredere că independența ei va fi recunoscută definitiv și pe dintreg de către Europa. Pe lângă dreptul ei cel vechiu, al cărui principiu fusese scâlțiat prin restălmăciri istorice, astăzi vin să se adaugă titlurile pe care ea le-a împropștat sau le a întinerit pe câmpurile de bătaie. Dece mii de Români au căzut în giurul Plevnei ca să câștige patriei lor libertatea și independența.

Dară toate aceste sacrificii n'ar fi de ajuns ca să asigure România despre pacinica folosire a bunurilor dobândite. Ea s'ar simți cu deosebire fericită și recunoscătoare când ar vedea silințele prin cari ea și-a manifestat

individualitatea, respătite cu o adevărată binefacere a Europei: acestă binefacere ar fi garanța reală a neutralității sale, care ar pune-o în pozițiune de a dovedi Europei, că ea n'are altă ambițiune decât cea de a fi păzitoare credincioasă a libertății Dunării la gurile ei și tot deodată de a se aplica la îmbunătățirea instituțiilor și la dezvoltarea mijloacelor ei naturale.

Acesta sânt, dl. plenipotențiar, espuse pe scurt, dorințele unui mic stat, care nu crede a fi meritat mai puțin din partea Europei, și care, prin organul nostru, face apel la dreptatea și la binevoiața marilor puteri, ai căror sântei eminenți reprezentanți.

Revista politică.

Dând astăzi preferință actelor dela congres privitoare la România ne mărginim la locul acesta la următoarele sciri:

Berlin 13 Iuliu n. În ședința cu care s'a încheiat congresul Andrássy a rostit un discurs, în care în numele congresului a mulțămît în termeni călduroși lui Bismark pentru conducerea cea pacinică a congresului și imperatului pentru ospitalitate. După ce Bismark a răspuns mulțămînd s'a scris instrumentul congresului și s'a încheiat ședința. — La prânzul de gala principele de coronă a purtat un toast plin de omagii pentru opera păcii, promițînd conlucrarea Germaniei la asigurarea și susținerea ajunsei înțelegeri și a păcii.

Constantinopole 13 Iuliu n. Diare oficiose turcesci judecă favorabil alianța cu Anglia și laudă alianța analogă cu Austria pentru Turcia europeană.

Viena 13 Iuliu n. „Polit. Cor.“ anunță din Bucuresci: Brătianu a declarat înaintea camerilor; Guvernul, rezervânduși dreptul istoric asupra Basarabiei, este hotărît a primi Dobrugia și se supune hotărîrii congresului în chestiunea evreilor.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiu, 30 Iunie 1878. Ieri în ziua sântilor apostoli Petru și Pavel s'a încheiat la institutul archidiecean teologic și pedagogic anul scolar în mod solemn. Credem deci a fi de folos și de interes a face o mică dare de samă despre esamenele, cari au decurs din 19—29 Iunie; înțeleg aci esamenele publice, în cari sub intermediata priveghere și asistință a organelor superioare bisericesti și scolare se esamenază fie-care elev din studiile respective, precum sânt prevă-

dute în regulamentul seminariului nou, introdus pentru institutul nostru.

Sînt mulți de părere, că esamenele publice n'au nici o însemnătate reală, deorece, dacă este vorba numai de clasificarea elevului, profesorul poate și altcum pe baza esaminării de preste an să cunoască pre elev spre a-i pute da o clasă bună s'en rea. Privindu-se esamenele publice numai din acest punct de vedere, pot ave drept aceia, cari astfel judecă. Esamenele publice însă după părerea mea au și trebuie să aibă și altă însemnătate. Ele sînt adecă o modalitate, prin care organele superioare de îngrijire pentru școle își pot căsciga înmediat o iconă despre cursul învățămîntului, despre progres s'eu regres, despre scăderile, ce sînt a se îndrepta la un institut de învățămînt, despre metoda bun sau rău practisat de profesori, despre armonia s'eu nearmonia planului de învățămînt, pentru ca astfel din direcția sa să încurgă în mod binefăcătoriu îndreptînd cele de îndreptat. Să-mi fie deci iertat mie ca privitoriu — punîndu-me pe acest punct de vedere — ru numai să înregistrez cursul esamenelor, dar să fac și unele observațiuni și reflecțiuni.

În anul acesta am observat, că s'au introdus la institutul archidiecean unele studii, precum sînt în despărțimîntul clerical: Introducerea în teologie, patristica, ermeneutica, logica, și astfel institutul nostru s'a apropiat și mai mult de o bună organizație. Adevărat că regulamentul cel nou seminariului, când prescrie aceste studii, presupune și pentru elevi o pregătire de 8 clase gimnasiale, ceea ce astăzi lipsesce pentru partea cea mai însemnată a elevilor. Cu toate acestea precum se observă din examen și elevii cu mai puțină pregătire — după cum am înțeles cu mai puțin de 4 clase gimnasiale nu sînt — încă au documentat frumoșe cunoștințe și în aceste studii. Acestă este o probă despre bunul metod și prin urmare un merit al domnilor profesori, cari știură să facă accesibile studii mai grele și materii subtile și pentru elevi cu mai puțină pregătire.

Cu unul din studiile prescrise, ce este drept, greu, dar nu cel mai greu din toate, câte s'a propus — înțeleg studiul Ermeneuticii — s'a făcut excepțiune nu știu cu scirea sau fără scirea venerabilului consistoriu. Dacă s'ar fi lăsat acest studiu de tot afară a-și fi avut mai puțin de observat dar n'a fost bine, ba a fost d'ora chiar neplăcut pentru o parte din elevi, că profesorul respectiv — clasificînd pre elevii sei — a propus acest studiu numai pentru 11 inși, iar pre ceilalți i-a excepționat sub cuvînt, că n'au destule clase de pregătire. Cum-că

clasificarea acestă n'a fost cea mai norocoasă se vede și de acolo, că mulți din cei excepționali sînt cu mult mai buni decât alți la care a predat acest studiu: pentru-că, precum se scie, nu decid totdeauna numărul claselor. Dacă era necesitate a excepțiuna pre cineva pentru puțină pregătire formală, acestă s'ar fi putut face sub mai bun cuvînt cu studiul „logica“. Însă, precum m'am convins din rezultatele esamenelor și din acest studiu toți fără deosebire au dovedit cunoștințe. Tot așa de puțin am putut pricepe pentru ce nu s'a propus psihologia care este prescrișă prin regulament, ba o am vîdut figurînd chiar și în programul esamenului. S'ar putea euifica ca lipsa de respect față de organele scolare superioare dacă s'ar adevări aceea, că profesorul respectiv fără scirea consistoriului și a corpului profesoral — a lăsat nepropus acest studiu.

Un serviciu foarte bun s'a făcut învățămîntului teologic, că s'a predat și introducerea în teologie, care deschide oare cum porța spre științele teologice pentru cel ce intra pentru aștia oară în cursul clerical. Unele studii ni s'au părut, că prea tare s'au specificat, așa d. e. era de prisos, prelungă studiul pastoral a se mai introduce ca studii deosebite: Catechetică, liturgică și retorică (d'ora cu mai mare drept omiletică!), căci aceste studii sînt laturi ale pastoralei; de asemenea era de prisos a se preda „Ermeneutica“ ca studiu separat, pe când acest studiu — fiind și altcum un studiu numai formal — mai era de ajuns a se combina ca introducere la studiul Eseticeii.

Ca un progres însemnat trebuie privit, că lângă studiile teologice s'a adaos la institut și studii reale — mai ales, ce taie în sfera economică. După cum ne-am convins din esamene, elevii și-au căștigat frumoșe cunoștințe în agricultură, horticultură, zootehnia etc. căci prin aceste cunoștințe pot contribui mai tîrziu la ridicarea bunei stări materiale a poporului nostru. De asemenea bine este, că clericilor se propun și studiile cele mai însemnate pedagogice.

Aupra metodului practisat de dl. profesori ai institutului archidiecean, încât se poate concluda din esamene me pronunț în modul cel mai favorabil. Partea cea mai însemnată a elevilor prin răspunsurile lor a dovedit, că pricepe bine studiile, ce li s'au predat. Ei nu memorisau numai, ci sciau la întrebările puse de diferiții bărbați de știință, ce au asistat la examen — să se aprofundeze în materiile cele mai grele ale specialității lor de învățămînt.

Din cauză, că Esclenția sa, înalt

la mine ca la nu știu ce bidiganie mare.

După o scurtă tăcere serbătorască, în care sar fi auzit și musca, de și odaia era plină de oameni, — colonelul cu glas pretinos îmi dîse să-mi lapd ismenele, ca să me caute la picior. „Nu este de lipsă, răspunsei eu, defectul, ce'l am la picior se poate vedea și așa“. Dîcînd acestă redicaiu ismăna în sus și aretaiu genunchii imblojiți în cărpe, cari respindeau un aspru miros de vinars. Eu adecă cetisem în gazete despre reumatism și un soi de vinars numit „franciscan“ ca medicină. De aceia fiind că aușisem de „finis sanctificat media“, am luat o jumătate litră de spirt, în care am muiat nesce sdrențe ce le-am înfășurat pe lângă genunchi, dând lumii să înțelgă că eu pătimeam de reumatism. Cum pătimeam însă de reumatism, nu mai eu sciam. Destul că vedînd medicii bolfele mele de la genunchi sau apropiat de mine întrebându-me ce am. Iar după ce le-am spus că pătimeam reu, și că stau sub cură, ca să se încredințeze despre a-

devăr, mi-au dîs să me desleg. Și fiind că legăturile mele erau cu ațe de călți, cari se încălciseră — spre ciuda medicului celui mititel de stat, dar mare de gură — nu le puteam deslega în perire. Atunci colonelul, carele și el își perdî răbdarea, îmi trimite un penițel, cu care am tăiat-nodul gordic de la genunchii mei. Piciorle mele nu se puteau oblî — erau sgărcite de puterea reumatismului. Drept ce înzădar a încercat medicul cel mic să mi le oblăscă, apăsînd fără veste pe genunchii mei — mai cu samă fiind că era mic și de putere, și fiind că eu îmi feream repede piciorul spunîndu-i că me dore reu. Dar medicul naibei nu sa mulțămît cu atăta, ci a început a-mi pipăi genunchii, și a se uita la dînsii, ca și cum ar fi voit să trecă cu ochii prin ouse. Iar când punea degetele să pipăe, ca să afle unde este durerea mea, o afla pretutindenea, — că eu nu puteam suferi nici să me pipăe, și îmi feream cu grabă piciorul — așa reumatism aveam. De aceia colonelul a dîs: lasă Dle student să te cerceteze, că scie Dl medic unde

te dore. Cum scia Dl. medic cum nu scia, n'am putut ghici, atăta sciu că cuvintele colonelului îmi sunară la ureche cu două înțelesuri: de un înțeles îmi venea să rid, de celalalt me înfioram. Destul atăta că medicul într'un tîrziu cu o încredere în sine vedită dîse pipăindu-me lângă oul genunchelui: „aici te dore mai rău“. „Aici“ răspunsei eu, ferindu-mi piciorul — de dorere. După acestă medicul care cunoscea unde mă dore, după înțelesul cel dintăiu a cuvintelor colonelului, îmi dîse să nu me mulțămesc numai cu vinars franciscan, că acela, ce e drept, la moment amorțesce durerile, dar nu scote reul din ose, ci să merg la scalde la Mehadia. Apoi s'a dus la mēsa cea cu scriitorii și cu comisia și au șopotit câteva vorbe neînțelese de mine, după care colonelul mi-a dîs că sum liber, dar să ascult de bunele povețe ale Dlui medic, că cu morbul meu nu e de glumit.

Mulțămînd Dlui medic priceput pentru sfatul dat, mi-am luat catrafusele, dîcînd în gîndul meu: „Sic me salvavit Apollo!“

Ved bine, iubite cetitoriule, că te-ai obosit însoțindu-me în aceste două lungi călătorii pedestre. Ca și D-Ta, m'am obosit și eu; că, peccatele mele, nu mai sum sburdalnicul neobosit din tinerețe. Și pe mine m'a sgariat în față baba vrămilor!

Așa-i rōta vécului. Cine voesce să nu o vedă învîrtindu-se cu el pe toate obedele oprăscă-o dacă poate; eu unul sciu că n'o să dau alt crâng lumei.

Și fiind că eu m'am cam imblăndit și-mi mai place să odichnesc decât să călătoresc, am socotit, ca eu învoirea d-vōstre să fac un popas de câte-va zile.

Încredințez însă pe iubitul meu cetitoriu, că n'o să-l mai duc la Blaj pe jos, ci îi voi face deosebită onōre a'l suî în căruță.

Așa dară, până la revedere să ne căutăm fie care de comodități.

(Va urma, când va urma).

preasântitul Domn arhiepiscop și Metropolit a fost împedat prin ședințele consistoriului metropolitan, ce tocma în decursul esamenelor avură loc, a asista la esamene, ér de altă parte d. Vicariu arhiepiscop. se află în stare de reconvalescent din bóla s'a, — esamenele s'au ținut de astădată sub presiul unui asesor consistorial din senatul bisericesc pentru despărțământul clerical, și alt asesor din senatul scolar pentru despărțământul pedagogic. Cu toate acestea în ziua din urmă a esamenului — când era a se ține esamenul din cântări, Escelenția sa a asistat la esamen — punând însuși întrebări numai din cântări, pentru care era destinată ziua, dar și din alte mai toate celelalte studii teologice și pedagogice. Cu toate, că clericii erau încâtva surprinși, și nu aveau în apropierea lor nici bater o carte sau manuscris, care prin apropiere cel puțin, să le sprijinească memoria — totuși responsurile preste tot au fost spre mulțămirea Escelenției Sale, precum însuși Escelenția Sa s'a exprimat la finea esamenelor, când la despărțământ impărțăși elevilor binecuvântările sale.

Joi în 29 s'a încheiat formal anul scolar — ținându-se mai întâi în biserică rugăciuni de mulțămintă către Dumnezeu pentru sfârșitul cel bun al acestui an scolar; iar după eșirea din biserică, elevii institutului cu corpul profesoral în frunte imprenă cu alți domni din sinul consistoriului au mers în sala seminarială, unde s'au cetit clasificățiunile despre sporiul făcut de fiecare în decursul acestui an scolar; Directorul seminarial a ținut un cuvânt de încheiere către elevi. În fine domnul protosincol arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, care în urma alegerii sale de asesor consistorial și referinte în consistoriu încetă cu finea acestui an scolar a mai face parte din corpul profesoral al institutului seminarial — prin un cuvânt plin de idei și simțemint își ia remas bun dela colegii sei de până acum și dela elevii institutului; la acesta răspunde directorul în numelă corpului profesoral în cuvinte nu mai puțin pline de afecțiune către colega lor de până acum care în timp de 4 ani de zile a conlucrat împreună cu strălucit succes la promovarea luminii. Noi din parte ne regretăm, că institutul nostru perde prin înaintarea la administrație a dlui protosincol Dr. Pușcariu una din cele mai bune puteri la institutul nostru arhiepiscopesc; sperăm totuși, că Ven. consistoriu și sinod arhiepiscopesc la întregirea postului profesoral devenit vacant va sci nimeri persóna care să fie la înălțimea misiunii sale!

Nia-mureșană, luna lui Iunie 28 st. v. 1878. — Dom. Redactor! Măreța și însuflețitoare scire despre triumful poetului Românilor, a electrisat și inimele noastre.

De loc ce am cetit rezultatul juriului dela Montpellier, am decis, a felicita și noi pe bordul latinității, trimțându-i următoarea depeșă:

„Domnului Vasile Alecsandri

Gara Mircesci (Romania).

Felicitările noastre pentru triumful raportat cu „Cântecul gintei latine“. Trăiescă latinismul!

Românii din valea Nia-mureșană,

prin Alesiu Olariu.“

La câte-va zile Domnul Vasile Alecsandri avu nobleța a da, dela București, următorul răspuns:

„Domnului Alesiu Olariu

Muros-Ilye

Felicitările din „Mureșiu“ m'au bucurat mult. — Retrimt tuturor frașeci mulțumiri! — Trăiescă Românismul!

Alecsandri.“

Dee cერიul ca marele nostru poet, să pótă cânta încă mulți ani cântecele Latinilor.

Programa

pentru ședințele adunării generale ordinare a XVII-a a asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ce se va ține la 4 și 5 August a. c. în opidul Șimleu.

Ședința I. în 4 August.

1. După terminarea serviciului divin se va deschide ședința la 9 ore din zi.
2. Alegerea de 3 secretari ad hoc pentru redactarea proceselor verbali.
3. Raportul comitetului asociației despre afacerile pe anul 1877/8.
4. Raportul cassariului despre starea fondului asociației și a fondului academiei.
5. Raportul bibliotecariului despre starea bibliotecii asociației.
6. Alegerea unei comisii de trei membri pentru revederea și esaminarea fondurilor și a rașiociniului pre an. tr. 1877/8.
7. Alegerea unei comisii de trei membri pentru încasarea de tace dela membri vechi, și însemnarea de membri noi dimpreună cu taca răspunsă de aceștia.
8. Alegerea unei comisii de cinci membri pentru a examina budgetul asociației presintat de comitet pe anul 1878/9 și a veni cu opiniunile sale în ședința următoare.
9. Alegerea unei comisii de cinci membri pentru propuneri.
10. Cetirea disertațiilor, ce se vor fi presintat din bun timp la presidiu.

Ședința II. în 5 August.

1. Verificarea procesului verbal al ședinței precedente.
2. Raporturile comisiiunilor numite în ședința precedentă.
3. Continuarea cetirei disertațiilor.
4. Defigerea locului și timpului pentru întrunirea asociației la anul viitoriu.
5. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal al ședinții ultime.
6. Închiderea ședințelor adunării generale.

Din ședința comitetului asociației transilvane.

Sibiu în 10 Iuliu 1878.

T. Cipariu,
președinte.

Dr. Ios. Hodosiu,
secretariu.

Protocol

luat în a II adunare a comitetului Reuniunii învățătorilor români de la școlile confesionali gr. or. din diecesa Caransebeșului, ținută în Bocșa montană la 4/16 și 5/17 Aprilie 1878.

(Urmare.)

19. Cassariul Reuniunii I. Opra în urmarea provocării presidiului deslucese, ca și prin relațiunea sa de dto 8. Octomvre 1877 Nr. 7, că diplomele ce s'au tipărit pe sama membrilor Reuniunii pe timpul când era la presidiu învățătorul din Lugoj Vasile Nicolescu au costat 85 fl. v. a.; numărul esemplarelor tipărite însă nu l'a putut erna, de órece lipsesc documentele necesare. — Dl. Ioan Marcu propune din acest incident a se lua de nou la desbatere cauza actelor Reuniunii nepredate încă nici până astăzi de fostal president V. Nicolescu în butul tuturor provocărilor, ce i s'au făcut până acum atâta direct cât și pe calea Consistoriului diecesen — prin comitetul Reuniunii. — Din alte părți se propune, ca nu numai actele, ci și sumele datore la fondul Reuniunii, care sume nu le au împrumutat în mod cuviincios, ci la revederea socoșilor a fost nevoit a le recunosce ca datorie — să fie provocat dl. Nicolescu a le plăti Reuniunii. După mai multe desbateri se aduce următorul

Decis: Presidiul Reuniunii primesce însărcinarea a provoca pentru ultima órá pre dl. învățător din Lugoj Vasile Nicolescu ca în termin de 15 zile dela înmanuarea provocării, ce i se va face prin presidiul despărțământului Lugojului să transpună la dispozițiunea Reuniunii atâte acte produse pe timpul funcționării sale ca president, cât și sumele, cu cari la revisiunea socoșilor în adunările generale din Buziaș și Verșeț a rămas datoriu la fondul Reuniunii; la din contră presidiul actual se împuterește, ca în inte-

resul Reuniunii să începă numai decât acțiune procesuală în contra d-lui Vasile Nicolescu.

20. Notariul Reuniunii Ioan Marcu cetesece o scrisóre a d-lui învățător din Lugoj Stefan Lipovan, care cu provocare la scrisóre sa primă dto 1/13 Septembrie și în urmarea decisului adus asupra acelei scrisori în ședința comitetului dela 18/30 și 19/1 Septembrie 1877 sub Nr. 10 prot. — de nou cere a i se reîntorce din fondul Reuniunii respective a i se computa în suma restantă cu care este datoriu la Reuniune ca fost membru ordinariu — suma de 34 fl. ce a plătit'o dela sine tipografului Wenzely din Lugoj pentru tipărirea unor liste de înscrierea membrilor și a statutelor Reuniunii pe timpul înființării acesteia. — Se propune a nu i să încuviința cererea, de órece suplicanțului i lipsesc documentele legale necesare pe basa cărora a fost împuterit a face dela sine speșele amintite.

Decis: Rugarea d-lui Stefan Lipovan pentru de a i se reîntorce din fondul Reuniunii suma de 34 fl. ce ăice a o fi plătit dela sine pentru tipărirea unor liste de înscrierea membrilor și a statutelor Reuniunii pe timpul înființării acesteia, respective de a i se computa în suma cu care densusl datoréză Reuniunii ca fost membru ordinariu — comitetul nu o pôte încuviința din lipsa de documente legali necesare, pe basa cărora suplicantele a fost împuterit a face dela sine aceste speșe, dar încă și din acel motiv, că comitetul nici nu se simțese competent spre solvirea unei asemenea sume, neprevedute în preliminarul Reuniunii de pe anul curent. Altcum dlui Lipovan i stă în libera voiă a recurge la adunarea generală în privința pretensiunii sale. Acesta decisiune are a se comunica pe calea presidiului despărțământului Lugoj dlui Lipovan spre cunoscință.

21. La propunerea presidentului se cetesc prin notariul Ioan Marcu mai multe plânsori ale învățătorilor din despărțământul Oraviței, Buziașului etc. prin cari aceia rógă atât pre presidiu cât și pre comitet a mijloci, ca pe deoparte să-și primescă regulat salariile sale și anam tot cu 3 luni înainte iară pe de alta se li se încaseze și predea de către respectivele comunități salariile neplătite încă de pe câte 3—6 ani. Față de aceste plânsori sau adus după mai multe desbateri următorul

Decis: Comitetul ia cu multă părere de reu la cunoscință starea deplorabilă de existență a învățătorilor, provenită din plățirea neregulată, ba ce e și mai mult, din neplătirea de fel pe câte 3—6 ani a salariilor sale; drept ce dispune, ca presidiul prin o representațiune, făcută în numele comitetului Reuniunii atât către autoritățile municipale competente cât și către înaltul Ministeriu regesc de culte și învățământ, să încerce a întreveni și a ruga la aceste înalte locuri pentru plățirea regulată a salariilor și pentru plățirea considerabilelor restanțe, cu care respectivele comunități datoréză învățătorilor lor. Mai departe spre scopul representațiunii din cestiune, se decide a se provoca prin presidiu toate despărțământele Reuniunii ca să adune și să trâmă cât mai curând datele necesarii dela învățători privitoare la neplătirea salariilor lor.

22. Se dá cetire prin notariul Reuniunii Ioan Marcu unui protocol al despărț. VIII Caransebeș luat în ședința dela 30 Martie 1878 prin care din partea amintitului despărțământ se fac următoarele propuneri:

a). Adunarea generală procsimă a Reuniunii să se țină în apropierea acestui despărțământ, de óre ce învățătorii de acolo fiind de stare materială mai slabă, numai cu mari jertfe pot participa la adunările gen., ce se țin în locuri depărtate.

b). Să se trâmă pentru învățătorii despărțământului Caransebeș un anumit număr de opuri din biblioteca Reuniunii spre cetire.

Cu privire la aceste propuneri, comitetul a adus următorul

Decis: Ad a). Deciderea locului pentru ținerea adunării generale, cădând în competența adunării generale însăși, iară locul pentru adunarea generală procsimă fiind deja decis, comitetul nu se simțese îndreptățit a l' strămăta. Propunerea despărțământului Caransebeș are așa dară a fi transpusă a-

dunării generalei celei mai deaprópe pentru orientare pe viitoriu;

Ad b). Cererea unui anumit număr de opuri din biblioteca Reuniunii pe sama membrilor din despărțământul Caransebeș spre cetire — comitetul o încuviințază; presidiul va încunoscința despărțământul despre acesta cu observarea, ca în privința opurilor să se adreseze mai cu deamăruntul la bibliotecariul Reuniunii Aureliu Drăgan în Ghilad. (Va urma.)

Sciri ultime.

După „S. d. T. B.“

Viena, 15 Iuliu n. „Polit. Corr.“ anunția: Guvernatorul din Banjaluca la însărcinarea Porții a împărțășit populațiunii: Armata austriacă intră cu intențiunile cele mai amicabile. Raporturile față cu Austria sânt cele mai bune. Guvernatorul a demandat locțiitorilor districtuali a primii trupele austriace în modul cel mai amicabil. Și insurgenții bosniaci sânt aplecați a se supune comandei de ocupațiune, tot așa se signalizează o schimbare spre bine în opiniunea publică din Seraievo.

Montenegrenii se întăresc pe țărmurele albanes, temându-se de un atac din Scutari. Principele Nikita plécă cât mai curând către Nicsics.

Debretin, 15 Iuliu n. Tisza constatéză înaintea alegătorilor sei că Rusia a fost silită în urma dictatului Europei a renuncia în mare parte de la condițiunile stórse prin tratatul de la San Stefano.

Varietăți.

* (Pentru biserică gr. or. din Zlatna) sântem hotărâți a deschide o colectă. Rugăm pre pl. t. dăruitori a se adresa cu ajutórele lor la redacțiunea acestui ăiaru, cari se vor și publica îndată după ce vor încurge.

* (Sciri locale). Secerea în jurul Sibiului a început în septemána trecută. Timpul frumos dar puțin călduros favoresce înaintarea lucrărilor.

* (Trupele de ocupațiune). În cele 4 divisiuni mobilizate destinate a ocupa Bosnia și Hertegovina se află următoarele regimente: infanterie: regimente de linie Nr. 52, 79, 16, 22, 17, 46, 32, 27, 69, 72, 38, 61, 39; regimente de rezervă: Nr. 27, 22, 47, 48; bataliône de vânători: 3, 8, 9, 10, 11, 31, 33; — cavalerie: regimentul de dragoni Nr. 5, și regimentul de husari Nr. 15; — artilerie: mai multe baterii de câmp și de munte luate din regimentul de artilerie de câmp Nr. 12 și din bataliônele de artilerie de fortărețe Nr. 3, 4, 10, 11, 12. Afară de aceste s'a mobilizat un tren colosal de escadróne de cai de povară și un batalion de pioneri. Toate aceste regimente se recrutează din Ungaria (8), Stiria (6), Carintia (4), Litorale (3), Dalmația (2) și Croația (5).

Comandantul suprem al trupelor de ocupațiune este baronul Philipovics, fostul comandat al generalatului din Bohemia. Comandanții divisiunilor sânt: marșal-tenente Carol de Tegetthoff (VI), marșal-tenente ducele Gulielm de Vuirtenberg (VII) marșal-tenente baronul de Ioanovicu (XVIII) marșal-tenente contele Ladislau Szapary (XX).

* („Beaconsfield“). Pentru a se asigura despre corecta exprimare a numelui, cel pótă ministrul president al Britaniei un amic al filologiei din Altona s'a adresat cu o rugare de deslușire către însuși Eselenția Sa la Berlin. Cu întórcerea postei respectivul a primit de la secretariul privat al ministrului deslușirea, că numele se exprimă „Beaconsfield“. Beacon însemnéză în limba engleză un stâlp, și field câmp; prin urmare Beaconsfield ar însemna un câmp închis prin un gard sau pălan.

* (Jidovii în Pesta). O ilustrațiune vie despre marele procent, de jidovi ce se află în populațiunea

capitaliei din Ungaria dă statistica scolărilor de la gimnaziul catolic de acolo. În anul scolar curent au cercetat acest gimnaziu 474 elevi; dintre aceștia au fost 140 de confesiune catolică, 17 protestanți, 4 greco-orientali și 313 (cu litere: trei sute și trei spredece) jidovi.

* (Naufragiu). În cursul săptămânii trecute au făcut naufragiu 12 corăbii engleze și străine, ceea ce face ca numărul naufragiilor din anul acesta să fie de 694 — adică cu 277 mai puține în comparație cu perioada corespunzătoare din anul trecut. Valoarea aprosimativă a mărfurilor pierdute cu cele 12 corăbii înecate se urcă la 125.000 livre sterline, dintre care 105.000 liv. st. pentru mărfuri engleze.

* (Șuvița de pâr a Chinejilor). Toți chinezii, artizani, seniori sau burgheji, port pe vârful capului o șuviță de pâr care spânzură între umeri, și au partea dinaintea a capului și căfa rasă cu îngrijire. Acele trei sute de milioane capete de regulat pe fie care și necesită, dice „Diarul oficial“, o prodigioasă mulțime de barbieri în imperiul de mijloc; și în adevăr că sunt și mulți. Barbierul chinez este un personaj din cei mai curioși și care nu are sămân pe lume. De dimineță el alergă pe strade cât ce poate, purtând pe umeri atârinate de extremitățile unui lung băț bambu a cărui capete represintă câte un anima-himeric, toate uneltele trebuincioase meseriei sale. Privirea sa esercitată descopere foarte iute craniul unui trecătoriu care nu e tocmai luciu, dintr-o singură săritură îl ajunge și muștiriul prins din sbor să găsească astfel într-o minută instalat pe un scăuneș sub aripile unui larg cortel infipt în pământ. Într-o clipă totul este gata: apa se încălzește de asupra unei tigăi cu mangal; ligheanul, cleștele, peria de urechi, firul de mărgean infipt în vârful unui mănunchiu de fildeș și destinat a curăți ochiul, sunt toate aceste scose din cutiile lor respective, după această începe șampaul, operațiune misterioasă, mișcări magnetice a cărora efect repede este o dulce somnolență ce se procură pacientului.

„Timp.“

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Principii și fundamente de ortografie daco-română.

(Urmare).

Dacă ori societatea academică, ori altă putere literară nu va pune odată stavilă latinisării și francesării, și nu va stabili, cel puțin pe un moment terenul romanisării, apoi cultura la noi începe de a face dialecte literare, și încă de minune literare! Adaugând la aceste, și cuvintele de industrie, comerț etc. de dincolo, ce aci în parte mare sunt altele, asemenea mai toate străine, iată materialul de a avea de aci, 2 dialecte; și într-un adevăr, cărturarii de dincóce încep a nu pricepe cu noi pe cei de dincolo; poate că e și din contră.

Între așa impregiurări mai vine și nevoia de ortografie, lupta etimologiei cu fonetica, lupta a tot felul de partide ortografice, — și se perde din ochi scopul unității limbii, carea singur e în stare a susține un suflet și o simțire în toți.

La aceste citez din arhiv p. 402 unde Dl. C. dice: „Istoria ne prezintă capotosi, cu atâta mai periculoși, cu catu au fostu mai talentati si puternici; ieara deaca li-a si succesu asi realisa fantasiele, apoi reulu a fostu si mai mare, dar in urma tot s'a alesu nimica din ele, cum se alege de totu, ce iese din capatiena incapatienatiloru.“

Eh! dar atâta e puțină mângăiere. — Cine scie ore acei cari au introdus slovele, nu fură asemenea încăpăținați? și scăparea de ele, — mângăierea dela sfârșit a venit numai după sute de ani! Să nu o pățim și ași așa?

Dl. T. M. în Critice pag. 146 pentru sistemul fonetic aduce regula de Ar. Pumnulu: „sistemul fonetic are de principiu: fie-care cuvânt se scrie, precum se pronunță.“

Apoi la această regulă răspunde: „sistemul fonetic nu este un principiu general și absolut al scrierii române ci trebuie restrins în mod esențial.“

Și esplică: „Pentru a înțelege această restringere nu avem decât a face o aplicare practică a fonetismului. — Să scriem dar cu ajutoriul seu, ce ni trece prin minte, d. e. φερρα φερε φουφ. Spre a scii cum să scriem aceste cuvinte ar trebui numai să ne întrebăm, cum se pronunță? Însă tocmai aci este greutatea: Cuvântul ferul și mai toate cuvintele se pronunță în 10 feluri; unii dic fier, alții hier, alții her, alții șer, alții șjer. Tot așa la cuvântul φουφ, Macedonenii însă rosu, Bănățenii roshiu etc. Cu care din deosebitale sale pronunțări are să se scrie un cuvânt?“

Fiindcă de limbiști, sunt recunoscute două principii generale și respective sisteme ortografice pentru limbile literare, — atunci când Dl. T. M. dice „principiul fonetic nu este un principiu general al scrierii române“ și atunci când fie-care limbă trebuie să aibă sau pe cel etimologic sau pe cel fonetic, — urmază, că dacă cel fonetic nu e general la noi, — e cel etimologic.

Sciu că Dl. M. nespunându-l aci, nu a cugetat la cel etimologic, pentru că a spus apriat, că etimologia nu'l conduce în scrierea română, — ci cu de bună samă a cugetat, la ceea ce așis mai târziu, la principiul intelectual, ce ca și al treilea nu există pentru ortografi, de ore-ce principiul intelectual poate fi aplicat ori în sistemul etimologic ori în cel fonetic, — și nu independente.

Din aceea însă, că după ce aseréză: sistemul fonetic nu este un principiu general și absolut al scrierii române, adaugă: „ci trebuie restrins în mod esențial“ se mărturisește aproape de sistemul fonetic.

Însă pentru restringerea această, nu ni dă regulile principiale față de principiul general, ci după datina'i se scoboră la nesce cuvinte excepționali a limbii, ca cu excepțiuni să trântescă reguli, principii, sisteme.

Pentru că sunt și astfelu de pronunțări a unui cuvânt în limba română, nu urmază că fonetismul e îndetorat să le primescă pe toate, p. e. fieru, feru, hier, her, șer, etc.

Este ce ne vine în ajutoriu când ne întâlnim cu unele cuvinte de felul acesta, — și anume ni ajută:

1) etimologia cumcă *f* e bun, din ferum.

2) gramatica, că *e*, înainte de *r* se diftongeză, și scriem: fier.

Eh! dar Dlui T. M. nu'i trebuie astfelu de ajutoriu, pentru că nu mărturisește sistemul etimologic. Iată aci e aplicat principiul intelectual, carele să arete calea — pentru că precum singur mărturisește (p. 147) usul general al limbii nu înlătură greutatea.

Dl. T. M. și tot capul tare, pentru aceea, cu ce gramatiștii au ajuns în curat.

Revenind la regulă p. 146 „sistemul fonetic are de principiu, fie-care cuvânt se scrie cum se pronunță, și prin urmare pentru fie-care son osebit trebuie litera osebită.“ La pag. 149 dice: greutatea, carea lovesce în chiar esenția fonetismului, este: greutatea generală de a exprime sonurile prin litere.“

Și apoi aseréză: Nici un alfabet din lume nu exprimă și nu este în stare de a exprime toate sonurile unei limbe.“

Literele au chiemare numai de a exprime sonurile gramaticale, cari sunt primite de sonuri regulate într-o limbă, — și nu și sonuri negramaticale. Unele albafete exprimă toate sonurile gramaticale, — altele nu pot să redea toate, — dar pentru vr'o câte-va excepțiuni, încă nu a desperat nici un alfabet. Altcum noi avem noroc, că gramaticalele nu au nici o luptă cu sonuri negramaticale, — și se aude ici colea, etimologia e regulatorul și actor.

Dl. T. Maiorescu la pag. 151 dice: De aceea la nici o limbă nu s'a adoptat până acum această consecință a fonetismului absolut, ci a esistat totdeauna o restricțiune înțeleptă a numărului literelor alfabetului, restricțiune provenită din drépta cumpănire întru scrierea tuturor sonurilor importante și între lesnirea de a le ceti apoi.“

Recombinând aceea ce așis, — că alfabetul nu e în stare de a exprime toate sonurile unei limbe, și că la nici o limbă nu s'a adoptat consecința fonetismului absolut, — e un adevăr mare, însă acesta în aplicarea Dlui M. devine îmburdat, — atunci când din cuvintul important, precum am observat mai adeseori, Dl. M. acele restricțiuni nu le face la sonuri negramaticale, cari toate trebuiesc scose din gramatică, ci la sonuri gramaticale, numindu-le pe aceste importante și neimportante, p. e. pe *x* ca son neimportant — după părerea sa — îl scote din limbă, și pe *d* direct îl escamotează asemenea. Eu, și cred prea mulți, la astfelu de restricțiuni nu vom da mână de ajutoriu.

Ideia această a Dlui M. se vede și din următoarele.

La pag. 152 continuă: „Valoarea unui alfabet nu consistă dar, precum s'ar păre, în numărul mai mare al literelor, ci în stricta lor subumare sub unitatea gândirii și ușurința percepțiunii și d. e. alfabetul vechiu albanez cu 25 de litere (după V. Hahn) este barbar pelângă cel latin cu 22 de litere.“

Fonetismul absolut, cel cu toate sonurile gramaticale și negramaticale a unei limbi, cum cu exemplele: hier, șjer, etc. la noi nu s'a încercat nime a'l introduce, — acesta nici la alte popore a intrat în gramatică, — și îndată ce Dl. M. continuă: „ne silesce a'l restringe atât pentru a nu ne desbina literatura în dialecte, cât și din cauza firescei imposibilități de a exprime toate impresiile auđului prin forme visibe“ se vede că aci se luptă cu sonuri negramaticale, ba și cu totă impresia auđului, și în urmare alfabetul nu'l pune, față numai cu sonurile gramaticale.

Firesce că un alfabet nu poate considera toate sonurile — se dic și dialectice — sau doră și mai puțin decât dia-

lectice ale unei limbe, — dar alfabetul trebuie să considere toate sonurile gramaticale — fie importante sau neimportante după clasificarea Dlui M. — îndată ce acele sonuri sunt proprie a limbii, sunt primite în usul general al limbii, sunt cultivate în gramatică și literatură, — fie acele chiar și 50 de sonuri în atare limbă alfabetul va avea să se îngrigescă de 50 de sonuri, fie prin litere separate, fie prin litere compuse pentru atare son.

Dacă numărul mai mare al literelor unei limbi, arată că alfabetul e mai barbar față cu a unei limbi, carea are alfabet cu mai puține litere, atunci limba greacă, ori alfabetul ei cu 24 litere, față cu cea latină, carea are numai 22 de litere — după Dl. M. — e mai barbar. (Va urma).

Bursa de Viena

din 15 Iulie n. 1878.

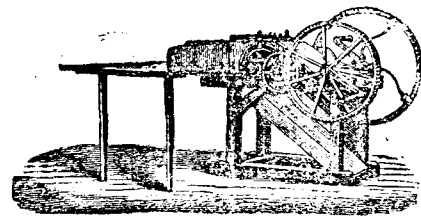
Acțiuni de bancă	836 —
Acțiuni de credit	259 50
London	115 60
Metalicele 5%	64 60
Împrumutul naț. 5% (argint)	66 75
Împrumutul de stat din 1860	115 60
Argint	101 10
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 27
Valuta nouă imperială germană	57 20

Economic.

Sibiu, 12 Iulie n. Pro hectolitru: Grâu fl. 8.—9.; Grâu sęcăreț, fl. 6.80—7.00; Sęcăra fl. 6—6.40; Orz fl. 5.50; Ovės fl. 2.70—3.10; Cucuruz fl. 6.10—6.50; Mălaiu fl. 7; Cartofi fl. 3—3.50; Mazere fl. 9; Linte fl. 12; Fasole fl. 7.50; Făină de păne fl. 7; Slănină prș 50 chilo fl. 34; Unsoredeporc fl. 30.—; Sęc brut fl. 17.50; Luminări de sęc pro 50 chilo fl. 30.—; Sęc de luminări fl. 26.—; Săpun fl. 22.—; Fēn pro 50 chilo fl. —90—1.10; Cănepă fl. 28—30; Lemne vītose de foc pro metrul cubic fl. 3. Spirit pro grad 52½—75 cr.; pro chilo: carne de vită 36—44 cr.; Carne de vițel 32—36 cr.; Carne de porc 44—48 cr.; ōue, 10 de 20 cr.

Estras din fōia oficială „Budapesti Kōzlōny.“

Licitățiuni: în 22 Iulie mob. și real. lui Lazar Comșa în Ribița (jud. cerc. Baia de Criș); în 31 Iulie și 31 Aug. imob. rēmasului după Martin Binder și Maria Binder în Săn-George (trib. Bistrița); în 5 Aug. și 3 Septembrie imob. lui Michaiu Szigyártó în Reghinul-săsesc (jud. cerc.); în 15 Iulie imob. lui George Gabel și soți în Marpod (trib. Sibiu); în 2 Aug. și 2 Sept. imob. lui Carol Luca în Simeria (trib. Deva); în 7 Aug. și 7 Septemb. imobil. lui George Krech în Amnaș; în 16 Aug. și 16 Sept. imobil. lui Simon și Agnetei Feierabend în Amnaș; în 13 Aug. și 13. Sept. imobil. lui Carol Marlin în Sibiu; în 17 Aug. și 17 Sept. imobil. lui Ioan Krausz în Sibiu; în 21 Aug. și 21 Sept. mobil. și imobil. lui Iosif Binder în Sibiu; în 23 Iulie realitățile rēmasului după Michaiu Pieltz și soți în Sibiu; în 19 Iulie imobil. lui Ioan Teofil Gürtler și soției sale în Sibiu (tribun.); în 30 Iulie imobil. lui Iosif Seibriger în Murēs-Oșorheiu (tribun.); în 17 Iulie imobil. lui Toma și Petru Klein în Csnădia (trib. Sibiu).



ADAM MERGER,

în Sibiu,

(Kempelgasse Nr. 5, lângă casarmă),

recomandă onorabilului public asortimentul seu bogat în mașini de îmblătīt, atât pentru a fi mănate prin brațe cât și prin vērte pentru 2 și 6 cai sau boi cu și fără mecanism de vēratur, lucrute în fabrica cea mai renumită și cea mai solidă UMRATH & COMP. în Praga.

În magazinul meu se află și mașini pentru taiat paele, pentru sdrobot brșii, pentru sortarea neghinei și a mazericeii din bucate (trieri), mașini de cōșit grâu etc. etc., — precum și ciururile de vēratur și de sortat, fabricate de mine, recunoscute de escelente și premiate la expoșiția agricolă și industrială din Brașov și Seghedin.

Despre soliditatea construcțiunei la mașini se poate convinge fie-care în personă.

Se garantéză pentru toate mașinele.